

Ütlen Soome, mõtlen ...

Eestlaste arvamus ja teadmised oma põhjanaabrite kohta on laias laastus suhteliselt sarnased ning üldjuhul väga kitsarinnalised. Soome on tuntud eelkõige oma majanduse lipulaeva Nokia poolest, kuid lihtlabasest kommunikatsioonivahendist ei piisa, et ühte riiki maailmakaardile kanda. Eestlasele meenub peale Nokia loomulikult alkoholiturism ja põdrad, sest Tallinnast on saanud niinimetatud põtrade lemmiksihtpunkt, eelkõige siin müüdava odava vägijoogi tõttu. Selline maine ei ole kummalegi osapoolele hea ning tihti on nii, et just ebameeldivused kipuvad ikka kauem ja paremini meeles püsima kui head mälestused. Seetõttu hajub arusaam positiivsemast Soomest tihti tagaplaanile. Siiski on Soomel palju positiivseid külgi, mis peaks kõige muu varjust esile kerkima.

Skandinaavia kliima on külm ja karm ning just see on üheks põhjuseks arvamusele, et põhjamaalased on jaheda iseloomuga kinnised inimesed. Norralaste ja rootslaste puhul võib see ütlus isegi paika pidada, kuid soomlaste puhul tundub see veidi ülekohtune, sest keskööpäikesemaal on siiski rohkem päevalgust kui tähistaevast. Soomlased tunduvad esmapilgul küll veidi uimased ja kinnised, kuid selle jaheda kooriku all on elav ja soe iseloom. Kui nende keskel veidi rohkem aega veeta, siis avaneb võõrale soomlaste kõikumatuna näiv positiivsus ja vahel isegi naiivsena tunduv abivalmidus. Mida suuremad on Soome laiuskraadid, seda rohkem need iseloomujooned domineerivad. Selle parimaks tõestuseks on Lapimaal elav Jõuluvana, kes on ülemaailmselt tuntud kui headuse, lahkuse ja soojuse kehastus. Soomlaste säärase omaduste peamiseks põhjuseks on sealne karm kliima, mis vastupidiselt üldisele arvamusele on õpetanud inimesi olema

kokkuhoidvamad ja abivalmimad. Teiseks sellise karakteri põhjuseks võib olla Soome piirnemine Venemaaga. Venelased kui slaavlased on tuntud oma lärmaka ja lõbusa elustiili ning suure südame poolest. Tihe rahvastevaheline läbikäimine toob endaga alati kaasa mõne ühele rahvale iseloomuliku tunnuse ülekandumise teisele. Seepärast ei tohiks soomlasi võtta kui põhjamaist lihakeha, vaid kui lahkuse ja soojuse kehastust, kellelt tuleb vahepeal lumekiht pealt ära pühkida, et kõik see headus välja paistaks.

Mõtlemine soomlastest kui emotsioonitutest jäänimestest võib mõnes kontekstis ülekohtune olla. Egoistlik eestlane võib mõeldes Soomele end küll paremaks pidada, kuid ajalugu näitab hoopis vastupidist. Eesti president Toomas Hendrik Ilves on kahe riigi suhteid võrrelnud kahe venna omaga, sest mõlemal riigil on palju sarnasusi ning ajaloos on tihti üksteisele abiks oldud. Lisaks sellele on riikidel sarnane keel ning sarnane kultuur. Parimaks kultuurisarnasuste näiteks on laulupeotraditsioon, mis mõlemal riigil ulatub tagasi peaaegu samasse aega. Laulupidu on olnud ka üheks ühendavaks lüliks kahe rahva vahel, sest alates aastast 2000 peetakse Eesti-Soome ühist laulu- ja tantsupidu.

Kahe rahva teiseks ühendavaks lüliks on nende eeposed. Erinevalt eestlastest, kes Vanemuiselt tihti kannelt laenavad, nii et viimane pidevalt kandlekeeli vahetama peab, võtavad soomlased oma Kalevala vaid iga kümne aasta tagant postamendi pealt maha, et ta tolmust puhtaks pühkida. Soomlaste Kalevala ärkab vaimusurmast vaid selleks, et oma sünnipäeva tähistada ning mähkub siis taas unustusehõlma. Eestlased võivad uhked olla, sest nende rahvuseepos leiab ikka ja jälle kajastamist elades oma elu edasi läbi mitmete erinevate näidendite ja artiklite, kus teda iga võimaliku nurga

alt tõlgendatakse ja aina piinlikuma täpsusega uuritakse. Eestlased on oma eepose ülistamisega nii hoogu sattunud, et korraldavad avalikke ettelugemisi, kus kogu eepos erinevate kultuuritegelaste poolt kordamööda ette loetakse, jättes soomlased taaskord oma rahvuspärandi austamise ja elustamisega mitu sammu maha.

Erinevalt kultuurist on soomlaste poliitiline maastik mõnevõrra arenenum kui eestlastel. Mõlemad riigid saavutasid külg-külje kõrval lõpliku võidu Nõukogude Venemaa vastu Tartu rahulepinguga 1920. aastal, kui viimane loobus lõplikult oma õigustest kahe riigi üle. Hiljem, kui Nõukogude Liit oma lubadust siiski murdis, aitasid eestlastest soomepoisid oma naaberriiki nii Teises maailmasõjas kui ka Jätkusõjas. Ühes oma artiklis väidab ajakirjanik Priit Hõbemägi, et Ilvese võrdlus on ebatäpne ja väär, sest peab Soome-Eesti suhet rohkem ema-poja kui vendadevaheliseks suhteks. Teatud mõttes on tal õigus, sest Soome on alati eestlaste suhtes mingil viisil vanema rolli täitnud. Juba Nõukogude Eesti ajal näitas Soome omamoodi emalikku poolehoidu, kui president Kekkonen Otepääl suusatamas käis, ilma punavõime Moskvast sellest otseselt teavitamata. Soome emarolli tõestab ka see, et ta on alati edukam olnud, mis näitab teatud kogemust ja tarkust. Soome kuulutas oma iseseisvuse varem välja ning erinevalt Eestist, suutis ta seda ka hoida. Ka Euroopa Liiduga ühines Soome enne Eestit. Olgu tegu vendadevahelise või ema-poja suhtega, jääb jäme ots ikka Soome kätte.

Mõeldes Soomele, meenub loomulikult asjaolu, et parem positsioon kuulub soomlastele ka spordis. Aegade algusest alates on sport olnud üks tähtsamaid mõõdupuid inimeste ja riikide vahel, sest see näitab rahva tugevust. Endast lugupidava põhjamaana ei saaks Soome lubada asjaolu, et

ta talispordialade arvestuses maailmamastaabis esiritta ei kuuluks. Juba praegu on legendistaatusesse tõusnud suusahüppaja Matti Nykänen, kes suurepärase sportlasena on ka hea näide soomlaste iseloomu skandaalsemast ja elavamast poolest. Maailmas kuuluvad praegugi mitmed soome sportlased suusatajate esiritta, eesotsas Virpi Kuituneniga, kes viimati napilt Tour de Sky'l teiseks jäi. Ka teistel talispordialadel on soomlastel ette näidata hulgaliselt medaleid. Seega võib Soome end õigustatult arvestatavaks konkurendiks pidada, olenemata asjaolust, et viimasel taliolümpial ei suudetud mitmete hõbemedalite kõrvale ühtegi kullaväärilist poodiumikohta võita. Kõige valusamaks hoobiks soomlaste egole oli kaotus rootslastele oma rahvuslikuks uhkuseks peetavas jäähokis. Soome saavutused spordis näitavad seda, et tegu on mitmekülgsest arenenud riigiga, kes lisaks kõigele on suuteline kasvatama maailmaklassitasemel sportlasi.

Filosoof Friedrich Nietzsche on öelnud, et igal rahval on oma hea ja halva keel, mida naaber ei mõista. Esmapilgul näibki, et Soome on jäine riik, kus elavad endassesulgunud inimesed, kellel pole maailmale midagi peale Nokia pakkuda, ning et mina kui eestlane ei suuda neid eal mõista. Kuid raamatut ei tohi kaante järgi hinnata. Algul pidasin ma Soomet igavaks ja üksluiseks riigiks, kuid pärast sealsete inimestega suhtlemist olen ma oma arvamust muutnud. Nüüd, kui ütlen Soome, mõtlen ma eelkõige nende sini-valgele lipule, mille keskel ilutseb uhke lõvi sümboliseerimaks soomlaste suursugusust, elavat iseloomu, emalikku tarkust ja vaprat võitlusvaimu.